

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 33528
Nom: Treball social en salut mental
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 4,5
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1311 - Grau Treball Social	Facultat de Ciències Socials	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1311 - Grau Treball Social	Treball Social en Salut Mental	OPTATIVA

COORDINACIÓ

CARBONELL MARQUÉS ÀNGELA

RESUM

Aquesta assignatura té com a finalitat dotar a l'estudiantat de les competències necessàries per a l'estudi, la comprensió i la intervenció professional del Treball Social en l'àmbit de la salut mental. Per a això, es busca oferir una formació sòlida des d'una perspectiva ecològica, centrada en la persona i orientada a la recuperació i inclusió social.

S'aborda la influència de factors individuals, familiars, comunitaris i estructurals en l'aparició i evolució dels trastorns mentals i altres condicions de salut mental i suïcidi, així com les respostes institucionals i professionals. La formació insisteix en la necessitat d'enfocar l'atenció des d'un model comunitari, interdisciplinari i sensible als drets humans, a l'estigma i a les desigualtats socials.

Els objectius que persegueix aquesta assignatura són:

- Comprendre el significat i abast de la salut mental com un procés dinàmic i multidimensional, vinculat al benestar, l'autonomia i les condicions socials.
- Analitzar la història i evolució dels models d'atenció en salut mental, des del model asilar fins al model de recuperació i ciutadania.
- Identificar els principals trastorns mentals i altres condicions de salut mental, les seues causes multifactorials i les manifestacions clíniques i socials associades.
- Delimitar el camp d'actuació del Treball Social en salut mental i suïcidi, tant en prevenció com en

intervenció, rehabilitació i reinserció social.

- Conèixer el marc legal, institucional i els recursos existents en matèria de salut mental, amb especial atenció a l'àmbit estatal i autonòmic.
- Desenvolupar competències per a la intervenció psicosocial: diagnòstic social, habilitats relacionals, acompanyament, intervenció individual, grupal i comunitària, coordinació interdisciplinària i promoció de xarxes de suport.
- Reflexionar críticament sobre l'estigma, la medicalització excessiva, les desigualtats socials i els reptes contemporanis en salut mental.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Per a un adequat aprofitament de l'assignatura, es requereixen coneixements previs sobre el sistema sanitari d'atenció, així com sobre els recursos i dispositius bàsics d'intervenció social i sanitària.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1311 - Grau Treball Social

Actuar amb autonomia en l'aprenentatge, prenent decisions fonamentades en diferents contextos, emetent judicis sobre la base de l'experimentació i l'anàlisi i transferint el coneixement a noves situacions.

Aplicar estratègies d'intervenció en treball social amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats per a ajudar-los en la presa de decisions fonamentades sobre les seues necessitats, circumstàncies, riscos, opcions preferents i recursos.

Aplicar les actituds i habilitats necessàries per a integrar la perspectiva de gènere a la pràctica professional.

Aplicar tècniques i mètodes d'intervenció adaptats a necessitats socio sanitàries.

Conèixer els mètodes i models de treball social per a intervenir amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats segons les necessitats i circumstàncies que tinguen.

Conèixer les realitats específiques, necessitats i recursos especialitzats de l'àmbit sanitari, amb èmfasi en l'atenció sanitària especialitzada, atenció primària i altres àmbits d'especialització, com ara l'atenció a persones majors, salut mental, conducció

Contribuir a la preparació de reunions i participar en la presa de decisions a fi de defensar millor els interessos de les persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats.

Contribuir en el disseny, desenvolupament i execució de solucions que responguen a demandes socials, tenint en compte com a referent els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Definir propostes de resolució davant situacions de risc prèvia identificació i valoració de la naturalesa d'aquest.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de la titulació, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Desenvolupar projectes d'intervenció i investigació en treball social en l'àmbit sanitari.

Establir relacions professionals a fi d'identificar la forma més adequada d'intervenció.

Identificar les metodologies d'intervenció en treball social per a la interacció, acompanyament i resolució de necessitats i situacions-problema amb persones, famílies, grups i comunitats.

Identificar situacions de risc pròpies de l'exercici professional a través de la planificació, revisió i seguiment d'accions orientades a això.

Reforçar les capacitats de les persones, famílies, grups i comunitats perquè siguin agents de transformació en les situacions en què viuen.

Saber comunicar-se de manera efectiva, tant de manera oral com escrita, adaptant-se a les característiques de la situació i de l'audiència.

Valorar les necessitats i opcions possibles per a orientar una estratègia d'intervenció des del treball social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Anàlisi conceptual de la salut mental, conflicte psíquic i cronicitat

- Anàlisi conceptual de la salut mental, el conflicte i patiment psíquic, les crisis, la cronicitat i la "malaltia mental".
- Els diferents enfocaments teòric-clínic i socials del tractament de la salut mental: mèdics, psicològics i socials.

2. Història de la Psiquiatria i del Treball Social en l'àmbit de la Salut Mental

- Història de la psiquiatria: noció i tractament de la salut mental a Europa en els diferents moments històrics.
- Evolució històrica de l'atenció a la salut mental i del Treball Social en l'àmbit de la salut mental al País Valencià.
- Salut mental comunitària en la xarxa d'atenció sanitària.

3. Procés de construcció del subjecte i estructures psíquiques

- Coneixement de la teoria sobre la construcció del subjecte per a la intervenció social: inconscient, repressió, pulsio,

síntoma. Funció materna i funció paterna. Complex d'Èdip i complex de castració, i com s'articulen.

- Estructures psíquiques: neurosi (histèrica, obsessiva), psicosi i perversió.

4. Elements per a la comprensió del símptoma

- Funció psíquica del símptoma: elements per a la seua comprensió.

- Com abordar la demanda des de la comprensió del símptoma.

- Anàlisi dels conflictes psíquics: la depressió, l'angoixa, la pèrdua i el dol, l'anorèxia, les fòbies, els gelos i la violència.

5. Marc legal i organitzatiu de l'estructura sanitària i social en l'àmbit de la salut mental

- Marc legislatiu, a nivell estatal i autonòmic, que regula l'atenció a la salut mental.

- Sistema organitzatiu i dispositius de l'estructura sanitària i social en l'àmbit de la salut mental: assistencials, de rehabilitació i d'integració social, sociosanitaris.

- Pla Director de Salut Mental i Assistència Psiquiàtrica del País Valencià.

- Xarxes socials de defensa de la salut mental pública.

6. El Treball Social en l'àmbit de la salut mental

- Funcions dels/de les treballadors/res socials en l'àmbit de la salut mental: prevenció i atenció de la salut mental amb les persones, famílies, grups, associacions i comunitats.

- La intervenció social dins d'un equip interdisciplinari.

- Les tècniques de l'entrevista, l'escolta, la demanda, les relacions transferencials i el treball en grup.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	45,00
Total hores	45,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
-----------	-------

Assistència a altres activitats	10,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	7,50
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	67,50

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia d'ensenyament-aprenentatge a utilitzar en aquesta assignatura és la següent:

- Lliçó magistral participativa.
- Debats i discussions participatives.
- Activitats de tipus expositiu: exposicions teòriques, seminaris, presentació de treballs.
- Activitats pràctiques: joc de rol, resolució de casos, aplicacions informàtiques, tallers.
- Treball col·laboratiu en equip dels estudiants.
- Elaboració de mapes conceptuals i quadres sinòptics.
- Realització i manteniment de blogs i pàgines web en aplicacions pròpies i/o externes a les plataformes de la Universitat de València.
- Tutorització individual, grupal i/o virtual.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es compon de tres parts:

1. Avaluació de projectes o treballs acadèmics: poden ser treballs breus o amplis i complexos propis dels últims cursos que fomenten el desenvolupament de capacitats de cerca, tractament i selecció d'informació, l'organització i el pensament crític. Tindran una ponderació del 50% de la qualificació final.
2. Avaluació contínua del treball realitzat pels i les estudiants al llarg del curs sobretot pel que fa a les competències de treball individual i en equip, a la identificació de conceptes i processos clau, així com a la preparació i resolució d'exercicis i problemes. Tindran una ponderació del 40% de la qualificació final.
3. Es valorarà l'assistència i la participació dels i les estudiants tant a les sessions presencials en aula, com en les tutories, i en l'Activitat Formativa Complementària aprovada per la CAT. Tindrà una ponderació del 10% sobre la qualificació final (Activitat No Recuperable).

Es procedirà a la suma de les tres parts quan s'haja aconseguit, com a mínim, el 50% en l'avaluació de projectes o treballs acadèmics.

Us recordem que:

El plagi consisteix en "l'acció de deshonestat al moment de copiar en el substancial obres alienes presentant-les com a pròpies" (Reducindo et al., 2017, p. 300). El ciberplagi, per part seua, "ocorre quan es presenta un treball com a fruit del treball personal quan realment és informació copiada parcial, mitjana o totalment d'un autor sense cap mena

de crèdits o bibliografia. Normalment succeeix amb textos [...] en línia" (Sarrià i De Francisco, 2018, p. 4).

En aquest sentit, no es recomana l'ús d'eines d'intel·ligència artificial generativa per a l'elaboració de treballs acadèmics, ja que pot donar lloc a continguts no originals i suposar una vulneració dels principis d'honestedat acadèmica. Aquestes pràctiques podran ser penalitzades conforme a la normativa d'avaluació vigent.

S'espera, per tant, un ús responsable i ètic de la informació, seguint les normes APA (7a edició), que seran aplicables en els treballs d'avaluació contínua al llarg del quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA

Al-Halabí, S., & Pedrero, E. F. (2023). *Manual de psicología de la conducta suicida*. Comercial Grupo ANAYA.

Arocas, A. (2004). *Guía orientativa sobre aspectos legales relacionados con la enfermedad mental*. Colegio Oficial de Trabajo Social de València.

Carbonell, A., & Navarro-Pérez, J. J. (2019). The care crisis in Spain: An analysis of the family care situation in mental health from a professional psychosocial perspective. *Social Work in Mental Health*, 17(6), 743-760. <https://doi.org/10.1080/15332985.2019.1668904>

Carbonell, A., Georgieva, S., Navarro-Pérez, J. J., & Prades-Caballero, V. (2024). The hodgepodge reality: A qualitative systematic review of the challenges and barriers in child and adolescent mental health care systems. *Adolescent Research Review*, 9(3), 563-586.

Carbonell, A., Navarro-Pérez, J. J., & Mestre, M. V. (2020). Challenges and barriers in mental healthcare systems and their impact on the family: A systematic integrative review. *Health and Social Care in the Community*, 28(3), 1-14. <https://doi.org/10.1111/hsc.12968>

Castillo-Patton, A. E. (2022). Contención del suicidio en España: Evaluación del diseño de las políticas y Planes de Salud Mental de las Comunidades Autónomas. *Gestión y Análisis de Políticas Públicas*, 28, 6-26. <https://doi.org/10.24965/gapp.i28.10956>

Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. Grup de treball en salut mental. (2016). *Intervenció de Treball Social en Salut Mental*. TSCAT.

Garcés-Trullenque, E. M. (2010). El Trabajo Social en salud mental. *Cuadernos de Trabajo Social*, 23, 333-352.

Generalitat Valenciana. (2016). *IV Plan de Salud de la Comunidad Valenciana 2016-2020*.

Generalitat Valenciana. (2017). *Vivir es la salida: Plan de prevención del suicidio y manejo de la conducta suicida*. <https://www.san.gva.es/es/web/assistencia-sanitaria/pla-prevencio-suicidi>

Generalitat Valenciana. (2024). *Plan Valenciano de Salud Mental y Adicciones 2024-2027*. <https://www.san.gva.es/documentos/d/assistencia-sanitaria/plan-valenciano-de-salud-mental-y-adicciones-2024-2027-castellano-1>

Guillén, M. I. (2013). Papel del trabajador social con trastornos mentales graves. *Trabajo Social y Salud*, 74, 51-55.

Ituarte, A. (2017). *Prácticas del Trabajo Social Clínico*. Nau Llibres.

Ministerio de Sanidad. (2025). *Plan de acción para la prevención del suicidio 2025-2027*. https://www.sanidad.gob.es/areas/calidadAsistencial/estrategias/saludMental/docs/Plan_de_accion_para_la_preencion_del_suicidio_2025_2027.pdf

Ministerio de Sanidad y Consumo. (2009). *Estrategia en Salud Mental del Sistema Nacional de Salud 2009-2013*.

Pérez i Simó, R. (1984). *Anotacions al concepte de potenciació de la salut mental i de prevenció del conflicte psíquic*. Escola Superior d'Assistents Socials.

Prades-Caballero, V., Navarro-Pérez, J. J., & Carbonell, Á. (2024). La prevención, intervención y postvención de la conducta suicida: Una mirada desde el Trabajo Social. *Cuadernos de Trabajo Social*, 37(1).

Síndic de Greuges. (2016). *Informe especial sobre la atención residencial a personas con problemas de salud mental en la Comunidad Valenciana*.

Vaccarezza, L. (2002). *El trabajo analítico: Conceptos indispensables*. Editorial Síntesis Psicoanálisis.

Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives. (2018). *Estrategia Valenciana de Suport Social per a la Recuperació i Inclusió Social de les Persones amb Trastorn Mental Greu 2018-2022*. Xarxa de Suport Social a Persones amb TMG.